Največji slovenski dnevnik v Združenih državah
Velja za vse leto . . . $6.00
Za pol leta $3.00
Za New York celo leto . $7.00
Za inozemstvo celo leto $7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in the United States.
Issued every day except Sundays and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHelsea 3—3878

Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1870

TELEFON: CHelsea 3—3878

NO. 208. — ŠTEV. 208.

NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 6, 1933. — SREDA, 6. SEPTEMBRA 1933

VOLUME XLI. — LETNIK XLI.

VLADA PREDSEDNIKA CESPEDESA STRMOGLAVLJENA

WASHINGTONSKA VLADA JE POSLALA V KUBANSKO VODOVJE KRIŽARKO IN TRI RUŠILCE

Vlade se je polastilo pet ljudskih zastopnikov. — Vojaki so aretirali armadne, mornariške in policijske častnike. — Ameriški prebivalci otoka so bili pozvani v glavno mesto, kjer bodo v hotelu Nacional pod zaščito rušilca "McFarland". — De Cespedes je odstopil brez vsakega odpora.

HAVANA, Kuba, 5. septembra. — Kubanski predsednik Carlos Manuel de Cespedes je danes s svojim kabinetom resigniral. Predsedniško čast je užival samo štiriidvajset dni. Vlada je prešla v roke peteročlanske "junte".

Pet "ljudskih pooblaščencev" zastopa armado, mornarico in policijo. Guillermo Portela nastopa oficijelno kot predsednik in zastopnik vlade napram diplomatskemu zboru. Dosedaj je bil profesor kazenskega prava na havanski univerzi. V vladi so tudi: odvetnik Jose Irizari, profesor Ramon San Martin, bankir Porfirio Franco in urednik Sergio Carbo.

Ko se je vrnil predsednik de Cespedes z inspekcijskega potovanja po opustošenem ozemlju, ga je prestreglo omenjenih pet "ljudskih pooblaščencev". Zahtevali so naj takoj odstopi.

Vršila se je kratka konferenca, po kateri je podal profesor sledečo izjavo:

— Napram revoluciji kubanskega naroda sem zvesto izpolnil svojo dolžnost. Sedaj naj drugi prevzamejo odgovornost.

Nato je zapustil predsedniško palačo ter se vrnil v svoje privatno stanovanje.

Po mestnih ulicah se je zbralo na stotisoče ljudi, ki so kričali, peli, nazdravljali in streljali v zrak, sicer se je pa državni puč završil brez prelivanja krvi.

Vojaki so zaprli vse armadne, mornariške in policijske častnike ter imenovali odbor petorice, ki je izdal po odstopu de Cespedesa sledečo izjavo:

— Mi smo prevzeli vladno oblast in smo kot ljudski zastopniki povsem enakopravni. Edino izjemo tvori Guillermo Portela, ki bo nastopal napram diplomatskemu zboru kot predsednik. Zastopnike inozemskih vlad, predvsem pa ameriškega poslanika Sumnera Wellesa, bomo obvestili o vladni izpremembi ter zahtevamo takojšnje priznanje.

Pred resignacijo se je ameriški poslanik posvetoval tako s de Cespedesom kot tudi z novimi revolucijonarnimi voditelji.

Ameriško poslaništvo v Havani je pozvalo vse ameriške državljane na otoku, naj pridejo v glavno mesto, kjer bodo nastanjeni v hotelu Nacional. V neposredni bližini hotela je zasidran ameriški rušilec "MacFarland", tako da bodo Amerikanci pod direktno zaščito njegovih topov.

Ameriška vlada je poslala v kubansko vodovje križarko "Richmond", ter rušilce "MacFarland", "Sturtevant" in "Bainbridgge".

Poslani so bili za zaščito lastnine in življenj ameriških državljanov, nikakor pa ne v svrho intervencije.

Glede pomena nove revolucije si javnost v gotovem oziru ni na jasnem. Nova vlada odločno zanikuje, da bi bila komunistična, priznava pa, da je precej radikalna.

Revolucijonarno gibanje se je pričelo v ponedeljek zvečer, ko so vojaki zaprli armadne, mornariške in policijske častnike. Ko so v zaporu obljubili, da ne bodo ovirali nadaljnega razvoja, so bili v spremstvu stražnikov poslani v svoja privatna stanovanja.

Revolucijonarni vojaki so se polastili vseh vojašnic, barak in taborišč.

Železniška nesreča pri Binghamton, N. Y.

ROOSEVELT NA POTI V WASHINGTON

Zadnji dan na Astorjevi jahti je predsednik ujel veliko želvo. — Z njo je pogostil posadko dveh križark.

Washington, D. C., 5. septembra. — Astorjeva razkošna jahta "Nourmahal" s predsednikom Rooseveltom je v ponedeljek ponoči priplula v reko Potomac ter spustila sidra nedaleč od glavnega mesta.

Zadnji dan svoje vožnje na jahti je predsednik Roosevelt vjel na trnek velikansko želvo, ki tehta nad 100 funtov.

Kuharji na jahti so iz želve skuhali juho in spekli pečenko. Želva ni napravila velikega veselja samo na jahti, temveč tudi na obeh križarkah, Manley in Twiggs, ki spremljata jahto.

Vincent Astor, čegar last je jahta Nourmahal, je takoj sporočil po radiju obema križarkama:

— Fantje, ako pridete bližje jahte, boste dobili nekaj, kar vas bo zelo veselilo. Predsednik Roosevelt je vjel veliko želvo in vam hoče ž njo postreči.

NEZAPOSLENOST NA KITAJSKEM

Na Kitajskem je okoli 200,000,000 ljudi brez dela. — Najslabše razmere so v severnem delu dežele.

Peiping, Kitajska, 5. septembra. Po cenitvi kitajske vlade je na Kitajskem polovica prebivalstva, ali 200,000,000 ljudi brez dela.

Ta žalosten položaj je bil razkrit na konferenci finančnega in industrijskega ministrstva, ki skušata nuditi pomoč prebivalstvu, ki je bilo najbolj prizadeto vsled vojne v severni Kitajski.

Časopisje je ta korak obeh ministrtev pozdravilo z velikim veseljem, ker je v tem videti znake napredka in izboljšanja razmer, toda splošno prevladuje dvom, ako bo mogoče izboljšati položaj, dokler ni odstranjen vzrok vseh zmešnjav na Kitajskem.

— Nobena dežela na svetu nima bolj težavnega brezposelnega vprašanja kot Kitajska, — pravi neki vodilni kitajski list. — Toda hvaliti moramo Boga, da ljudstvo vzame vse kot naklonitev usode in nikdar ne dolži vlade, četudi umrje vsled lakote.

Časopis, ne oziraje se na gospodarski in državni problem, daje narodni vladi v Nankigu naslednji nasvet:

— Ako hoče kitajska vlada rešiti vprašanje brezposelnosti, mora odpraviti vse davke, ki ovirajo trgovino. Očistiti mora politično vlado, varovati industrijo, vpeljati mora družabne postave in pričeti z javnimi deli ter s črpanjem naravnih virov dežele. Vlada mora prenehati z vsemi takimi razmerami, ki pomnožujejo brezposelnost, kot je večanje militarizma in drugega takega zla.

DRZEN BEG NEVARNEGA ZLOČINCA

Harvey Bailey je že drugič pobegnil. — Bil je ujet. — Pred leti je bil strojevodja.

Ardmore, Okla., 5. septembra. Harvey Bailey, katerega smatrajo za največjega ameriškega zločinca, je pobegnil v nedeljo iz državne ječe v Dallas, Tex., toda štiri ure pozneje je bil zopet vjet.

Bailey je vodil beg enajstih kaznencev iz državne kaznilnice v Kansas City, Kans. 30. maja. Med njimi so bili nekateri obsojeni na smrt, drugi na dosmrtno ječo. Po begu so se razkropili po deželi in so nadaljevali svoja zločinska dejanja.

Bailey je obdolžen naslednjih zločinov: Pod njegovim vodstvom je bilo leta 1929 na dan sv. Valentina ustreljenih osem tovarišev George Moranove roparske tolpe v Chicagu; udeležen je bil pri napadu na Lincoln National Bank and Trust Company v Lincoln, Neb. v septembru 1929, ko so roparji odnesli $2,000,000; v juniju 1930 je pri belem dnevu oropal State Bank v Fort Scott, Kans. in odnesel $32,000; 17. junija letošnjega leta je v Kansas City, Kans. s svojimi tovariši pred železniško postajo ustrelil štiri detektive, ko so peljali roparja Franka Nash v zapore. Pri tem je bil ustreljen tudi Nash. Izdelal je tudi načrt za odvedbo milijonarja Charlesa F. Urschela 22. julija v Oklahoma City, Okla.

Bailey je bil vjet na neki farmi blizu Paradise, Tex. in je bil odpeljan v kaznilnico v Dallas, Tex.

V svoji samotni celici je prežagal železno mrežo pri oknu in splezal v sosednjo celico, ki je bila odprta. Na hodniku je z revolverjem v roki prisilil kaznilniškega ključarja Nicka Trespa, da mu je odprl vrata in da je šel z njim. Pred kaznilnico je stal Trespijev avtomobil, v katerem sta se odpeljala. Bailey sam je vozil avtomobil v največjem diru po stranskih potih čez polja in gozdove. Policija je po radiju sporočila njegov beg in kmalu je bilo za njim več policijskih avtomobilov in tudi dva aeroplana. Nek letalec je zapazil Baileyev avtomobil in po radiju sporočil policistom v avtomobilih, v katerem kraju se nahaja.

Policijski načelnik Hale Dunn ga je dohitel v Ardmore, Okla., kjer ga je prisilil, da je naglo zavil svoj avtomobil in s tem zapeljal na obcestni hodnik in Baileyev avtomobil se je nenadoma vstavil. Dunn ga je s pomočjo drugih policistov aretiral in ga odpeljal v ječo v Oklahoma City, Okla.

Omaha, Neb., 5. septembra. — Bivši železniški tovariši Harveya J. Baileya se zelo čudijo njegovemu zločinskemu delovanju zadnjih let. Bailey je bil 15 let kurjač in strojevodja pri železnici Counsil Bluff-Fort Dodge. Bil je vesten uslužbenec in nikdo ne more verjeti, da je sedaj postal tako drzen zločinec.

ADVERTISE in "GLAS NARODA"

MOKRAČI ZMAGALI V VERMONT

Država Vermont je petindvajseta država, ki je obsodila prohibicijo na smrt. — Razmerje oddanih glasov je 2 : 1.

Monpelier, Vt., 5. septembra. — Država Vermont se je danes z 41,279 glasovi proti 20,572 glasovom izrekla za preklic osemnajstega amendmenta ter s tem postala 25. država, ki je odločno nastopila proti prohibiciji.

Dosedaj je glasovalo petindvajset držav, in med njimi ni bilo niti ene, ki bi se izrekla za obdržanje osemnajstega amendmenta.

Država Vermont je še pred nekaj meseci veljala za nezavzetno trdnjavo suhačev.

Agitacija za glasovanje ni bila posebno živahna, vsled česar je prišlo razmeroma le malo ljudi na volišča.

Suhači so imeli podporo cerkva pod vodstvom dr. Clarence True Wilsona, dočim je mokračem poveljeval generalni poštni mojster Farley.

Kako so glasovale o PROHIBICIJI

Države po vrsti	Razmerje glasov
Michigan	3 proti 1
Wisconsin	5 proti 1
Rhode Island	7 proti 1
Wyoming	6 proti 1
New Jersey	6 proti 1
New York	8 proti 1
Delaware	3 proti 1
Nevada	6 proti 1
Illinois	7 proti 2
Indiana	2 proti 1
Massachusetts	5 proti 1
Connecticut	6 proti 1
New Hampshire	2 proti 1
Iowa	3 proti 2
West Virginia	3 proti 2
California	3 proti 1
Alabama	3 proti 2
Arkansas	3 proti 2
Tennessee	skoro enako
Oregon	2 proti 1
Arizona	3 proti 1
Missouri	3 proti 1
Texas	2 proti 1
Washington	3 proti 1
Vermont	2 proti 1

SAMO ŠE ENAJST JIH MANJKA

Država Maine glasuje due 11. sep. za njo pa:

Colorado	12. septembra
Maryland	12. septembra
Minnesota	12. septembra
Idaho	19. septembra
New Mexico	19. septembra
Virginia	3. oktobra
Florida	10. oktobra
North Carolina	7. novembra
Ohio	7. novembra
Pennsylvania	7. novembra
South Carolina	7. novembra
Utah	7. novembra

NADVOJVODA OTON PROTI NAZIJCEM

Dunaj, Avstrija, 4. septembra. "Reichspost", glasilo avstrijske vlade, je objavila danes pismo nadvojvode Otona, ki ga je naslovil na župana mesta Erl na Tirolskem. Pismu je bil priložen znaten znesek za zopetno zgraditev gledališča za pasijonske igre, ki so ga nazijci požgali. Oton se v pismu postavlja odločno na stran Dollfussove vlade.

EKSPRESNI VLAK JE KOLIDIRAL S TOVORNIM; 23 MRTVIH

BINGHAMTON, N. Y., 5. septembra. —Trinajdvajset oseb je bilo usmrčenih in nad sto ranjenih, ko je nocoj zadel tovorni vlak v ekspresni vlak Erie železnice. Ekspresni vlak je vozil z vso naglico, dočim je tovorni vlak privozil s stranskega tira in zadel zadnja dva vagona.

Vagona sta padla po nasipu ter sta se izpremenila v kup razvalin: samo zvito jeklo in razbit les.

Trupla nekaterih potnikov so bila tako nakažena, da jih ni bilo mogoče identificirati.

Ranjence in umirajoče so odvedli v ambulancah in privatnih avtomobilih v bolnišnice v Binghamton.

Kolizija je nastala, ko so se potniki nahajali pri večerji. Potnike v prvih vagonih je vrgla sila kolizije s sedežev.

Nesreča se je pripetila na bregu Susquehanna reke tik pred državno umobolnico.

Na mesto nesreče je prihitela izmesta velika ljudska množica. Nepoškodovani potniki so iskali svoje prijatelje in sorodnike, ki so bili malo prej odšli večerjat v zadnji vagon.

Dvanajst potnikov je bilo na mestu usmrčenih, enajst jih je pa umrlo na poti v bolnišnico.

M. R. King iz Elmire, strojevodja tovornega vlaka, je rekel, da ni opazil rdeče luči, ki bi ga svarila pred bližajočim ekspresnim vlakom. Ko je opazil ekspres, je takoj zavrl vse zavore, toda bilo je prepozno.

Zadnji vagon ekspresnega vlaka je bil iz jekla, predzadnji pa lesen.

MUSSOLINI JE ZDRUŽIL LAŠKO VOJSKO

Mussolini je postal vojni minister. — Italijanska armada mora sprejeti fašistovski pozdrav.

Rim, Italija, 5. septembra. — Pod novim italijanskim vojnim ministrom, Benitom Mussolinijem, prehaja italijanska kraljeva armada polagoma v fašistovske vrste. Mussolini je odločno sklenil, da mora odstraniti staro nasprotstvo med fašistovsko milico in italijansko vojsko. Priti mora pod enega skupnega poveljnika, ki uživa splošno zaupanje.

Takoj, ko je Mussolini v juliju postal vojni minister, je vpeljal v armado stari rimski pozdrav, katerega je že prej vpeljal pri fašizmu in njegovi milici. Mussolini je objavil celo vrsto vojaških odredb, v katerih je med drugim tudi ukazano, da morajo vojaki ki pri sebi nimajo orožja, pozdraviti kralja ali Mussolinija z rimskim pozdravom.

Odredil je tudi, da mora vojajaška godba, kadar igra kraljevo koračnico, tudi igrati fašistovsko himno "Giovinezza". In kralja morajo pozdravljati vojaki s klicem: "Viva il ré!" (Živel kralj), Mussolinija pa z "A noi!" (Nam!)

Tega pozdrava je bil Mussolini prvič deležen, ko se je udeležil vojaških manevrov v Apeninih.

Časopisje označuje to novo vpeljavo kot "novo zedinjenje", ki spravlja Italijane v eno skupino istega mišljenja in prepričanja.

Vsi italijanski listi napovedujejo še nadaljne odredbe, ki bodo imele la svoj cilj popolno spojenje italijanske armade s fašistovsko milico.

SPALNA BOLEZEN NE PONEHA

St. Louis, Mo., 5. septembra. — V mestni bolnišnici so odprli nov oddelek s 50 posteljami za bolnike, ki so zboleli za spalno boleznijo.

Do ponedeljka je doseglo število umrlih 72. Vsled velikega števila bolnikov je bilo v bolnišnici povečano število zdravnikov in bolniških strežnic. Samo v ponedeljek je za spalno boleznijo umrlo šest oseb, nanovo pa jih je zbolelo 22.

Od 144 bolnikov za spalno boleznijo, ki so se zdravili v bolnišnici, jih je še ostalo 90; 18 jih je umrlo, 36 pa jih je zapustilo bolnišnico. Največ jih je pomrlo v starosti od 64 do 73 let.

KONEC PEKOVSKEGA ŠTRAJKA

Hazleton, Pa., 5. septembra. — Unijski voditelji so z lastniki pekarn podpisali pogodbo, s katero je končan pekovski štrajk, ki se je pričel 15. oktobra 1932, in ki je bil najdaljši v tem kraju.

KAČA GA JE PIČILA V KLETI

V Butler, Pa., je prišel k svojemu prijatelju Just Leonardu J. Overton iz Philadelphije na obisk. Šel je v klet in začel žagati drva. Pri tem sta se zapodili proti njemu dve kači, in ena ga je pičila. Leonard je kači ubil, Overtona so pa odvedli v bolnišnico, kjer so mu zdravniki vbrizgali protistrup.

SAMOMOR VDOVE IN SINA

Rio de Janeiro, 4. septembra. — Dne 19. maja je neki mornar na šolski ladji "Oliviera" ustrelil mornariškega častnika Jay R. Albuquerque. Njegovo vdovo in njenega osemnajstletnega sina je tragičen dogodek tako potrl, da sta šla danes prostovoljno v smrt.

NEZAPOSLENOST V ANGLIJI

London, Anglija, 5. septembra. Od 21. avgusta 1932 do konca avgusta letošnjega leta se je število brezposelnih znižalo za 448,691. Po uradnih podatkih je v Angliji še 2,411,137 ljudi brez dela.

"Glas Naroda"

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)
Frank Sakser, President L. Benedik, Treas.

Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 W. 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Za celo leto velja za Ameriko in Kanado	$6.00	Za New York za celo leto	$7.00
Za pol leta	$3.00	Za pol leta	$3.50
Za četrt leta	$1.50	Za inozemstvo za celo leto	$7.00
		Za pol leta	$3.50

Subscription Yearly $6.00

Advertisement on Agreement

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemši nedelj in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošiljati po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.
Telephone: CHelsea 3—3878

ŽITNA KONFERENCA

Pred kratkim se je vršila v Londonu žitna konferenca. Na razpolago je namreč preveč žita. Ne sicer preveč, da bi ga mogli ljudje uporabiti, pač pa preveč, da bi ga bilo mogoče z dobičkom prodati.

Izza začetka krize leta 1929 je nakupovalna sila preprostega ljudstva tako strahovito padla, da se je od leta do leta nagromadilo po žitnicah na milijone in milijone bušljev pšenice, ki je ni bilo mogoče prodati.

Pred izbruhom svetovne vojne je znašal normalni prebitek pšenice sto milijonov bušljev. Zdaj je pa prebitka štirikrat več in od leta do leta narašča.

In tako nastane naravnost neverjetna slika: žitnice so tako polne da pokajo, ubogo ljudstvo pa lakote umira. Čimveč je žita, temmanj je kruha za lačne, čimvečja je preobilica pšenice temveč je revščine in pomanjkanja med narodi.

Na konferenci v Londonu se niso posvetovali, kako bi dvignili nakupovalno moč delavskih mas, da bi prišlo žito iz žitnic med stradajoči narod. Posvetovali so se, kako bi omejili pridelek.

Žitna konferenca je bila v vseh ozirih slična konferencam, ki jih je rodila kapitalistična gospodarska stiska. Združene države, ki producirajo trideset odstotkov vse pšenice, so s Kanado, Argentino in Avstralijo, ki tudi izvažajo žito, ustvarile fronto proti Angliji, Franciji, Italiji in drugim državam, ki morajo žito uvažati. Bila je torej konferenca med psi in mačkami.

Dežele, ki eksportirajo žito, so zahtevale za blago najvišje cene, ki jih pa one, katere žito importirajo, seveda nočejo plačati.

Slednjič so se sporazumeli naj se zniža svetovna produkcija žita za petnajst odstotkov. Po zatrdilu izvedencev bo pa letina tako bogata, da ta odredba ne bo dosti pomagala.

Ta konferenca je zopet dokazala, da se v profitirskem gospodarstvu interesi posameznih držav tako odločno križajo, da je mirna uravnava sploh nemogoča.

Električni tok ga je ubil.

Na praznik Velike Gospojnice se je igral okrog elektromotorja, ki je last veleposestnika Schoenborna v Slivnici, 8-letni Albert Plakolu, sin oskrbnika veleposestva. Ne vedoč, da je v žici, ki je priklopljena k stroju, močan tok (žica ni bila izolirana), jo je prijel ter si tako hotel napraviti prost prehod. Takoj ob prijemu ga je tok vrgel in nesrečni fantek ni več vstal.

DENARNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO TOČNO IN ZANESLJIVO PO DNEVNEM KURZU

V JUGOSLAVIJO		V ITALIJO	
Din 200	$ 4.40	Lir 100	$ 8.50
Din 300	$ 6.50	Lir 200	$16.50
Din 400	$ 8.55	Lir 300	$24.75
Din 500	$ 10.60	Lir 400	$32.80
Din 1000	$ 21.—	Lir 500	$41.—
Din 5000	$103.25	Lir 1000	$81.50

KER SE CENE SEDAJ HITRO MENJAJO SO NAVEDENE CENE PODVRŽENE SPREMEMBI GORI ALI DOLI

Za izplačilo večjih zneskov kot zgoraj navedeno, bodisi v dinarjih ali lirah dovoljujemo še bolje pogoje.

IZPLAČILA V AMERIŠKIH DOLARJIH

Za izplačilo $5.00 morate poslati			$ 5.75
" " $10.00	"	"	$10.85
" " $15.00	"	"	$16.—
" " $20.00	"	"	$21.—
" " $40.00	"	"	$41.25
" " $50.00	"	"	$51.50

Prejemnik dobi v starem kraju izplačilo v dolarjih.
Nujna nakazila izvršujemo po Cable Letter za pristojbino $1.—

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
"Glas Naroda"
216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

NOVA POTA FRANCOSKEGA SOCIJALIZMA

Francoski socialistični disidenti, ki sta jih obsodila kongresa v Avignonu in Parizu, prehajajo iz obrambe v napad. Iz peščice obtožencev, ki so pred dobrim mesecem stali pred kongresom kakor grešniki pred svojimi sodniki, se razvija močan pokret, ki je že sedaj pognal globoke korenine v francoski politični javnosti. Pred vsem zaradi tega, ker socialistična vera po silnih neuspehih, ki je je socializem doživel drugod po svetu, danes tudi v Franciji hira. Poraz socializma v sosedni Nemčiji je tudi tukaj zapustil svoje sledove. Kliš socializma danes ne najde več odmeva pri mladini, pomoči od druge internacionale ni več, ker je ta s Hitlerjevo zmago umrla, prevara razrednega boja, ki hoče organizirati del naroda izven narodne zajednice, postaja spričo vedno bolj podirjajoče zavesti, da mora danes vsak narod v prvi vrsti iskati pri sebi samem pomoči in zaščite, vedno bolj očitna in poziv k razrednemu boju naravnost nesmiseln. Na drugi strani se je pa zopet izkazalo, da tudi liberalna država predvojne dobe ne odgovarja več potrebam modernega časa, ker je vedno bolj čutiti nujnost čvrste državne oblasti, ki bi imela pravico in moč posegati in reševati zamotane probleme današnjega gospodarskega in socialnega življenja.

Zaradi tega zapušča vedno večje število francoskih socialistov marksistični nauk, ker ga smatrajo za brezplodnega, in se trudijo, da bi našli novo, današnjim potrebam bolj odgovarjajočo vero. Politika tega novega pokreta je za enkrat sicer še nejasna in meglena, vendar se je pa že v tem kratkem času dovolj razmahnil, da bo kmalu predstavljal močno silo v francoskem javnem življenju. V svoje vrste poziva tudi druge politične privržence in ne samo socialiste: število njegovih pripadnikov stalno raste. Bilo bi napačno gledati na pokret kakor na neko kopijo nemškega nacionalnega socializma, ki bi se po svoji zmago v Nemčiji presadil sedaj še v Francijo. Tudi njegovi voditelji na Francoskem odločno zanikajo, da bi novi pokret imel katerokoli skupno točko z hitlerjevstvom v Nemčiji. Gotovo je pa, da imata oba eden in isti izvor v željah in stremljenjh najširših slojev po novi obliki vladavine. Te nove težnje se seveda kažejo v vsaki državi po svoje, kakor pač odgovarjajo socialnim, političnim ter čustvenim in miselnim posebnostim posameznega naroda. Gesla novega pokreta se glase: red, avtoriteta, narod in delo. Torej zahteve, ki so skoraj dobesedno vzete iz hitlerjevskega besednjaka. Toda novega poltičnega pokreta v Franciji ne navdaja duh rasnega sovraštva kakor hitlerjevstvo in tudi ni naperjen proti demokraciji. On naj bi bil "demokratski socializem".

Začetnik in glasnik pokreta je Marguet, župan mesta Bordeauxa in za sedaj še socialističen poslanec. On je tudi te dni v francoskem parlamentu orisal svoje smernice. "V svojih vrstah bomo zgrnili vse one množice, ki tavajo okrog brez voditelja, in vso ono mladino, ki ne ve, kam. Toda povsod se danes dela le na nacionalni osnovi. Narodi se zatekajo sami k sebi. Na jasnem smo si, da je najprej treba urediti lastno hišo, preden pričnem graditi mednarodni socializem."

Pod ureditvijo lastne hiše razumevajo voditelji novega pokreta, da mora država svoje zahteve vsiliti tudi veleindustriji in velefinanci. Pokret tudi zanika, da bi bil protiparlamentaren, vendar pravi, da sedanji parlamentarni sistem ni več sposoben reševati obsežnih in zamotanih gospodarskih problemov, ko imajo države dnevno posla s kontingenti, kvotami in sličnimi posli, ki nujno rabijo državno nadzorstvo. Dalje zahteva novi program znižanje delovnega časa, določitev minimalne mezde in dvig kupne moči širokih slojev. Vse to so zahteve, ki so značilno slične onim predsednika Roosevelta na drugi strani Atlantika. Tudi ta se poziva na demokratično samodisciplino, katere potreba se danes čuti po vsem svetu.

Odpor teh narodnih ali demokratskih socialistov proti službenemu socializmu je zanesel veliko zmedo v vrste francoske socialne demokracije. Celo na levici se sedaj pojavlja nezadovoljstvo s predsednikom Blumom, čigar nepopustljivost je v prvi vrsti kriva sedanje krize v stranki. On se je vedno držal neupogljivo ortodoksnih marksističnih načel in ni nikdar popustil niti za las. Še na zadnjem kongresu se mu je posrečilo s tem brezkompromisnim stališčem zmagati z veliko večino nad disidenti. Danes pa uvidevajo tudi v njegovi najbližji okolici, da je taka politiki škodljiva, ker vodi stranko, ki bi po svoji številčni moči bila poklicana za vlado, v sterilno opozicijo. Radi spominjajo primer Brianda, ki je mogel uresničiti svoje načrte šele tedaj, ko je zapustil socialistične vrste. Danes večina socialističnih voditeljev tudi na levici že uvideva, da je bolje podpirati zmerno Daladierovo vlado kakor pa z njenim padcem pripraviti pot skrajni desnici. Vprašanje je le, če to kasno spoznanje danes še lahko reši socialistično stranko pred razpadom. Desidenti, ki so se do danes še priznavali k stranki, pripravljajo sedaj svoj izstop in napovedujejo proklamacijo, s katero bodo utemeljili svojo politiko. Od vsebine te proklamacije in pa odgovora, ki ga bo na njo dala službena socialistična stranka, je odvisen razvoj francoskega socializma v bližnji bodočnosti.

POLJSKI KUERTEN V ROKAH PRAVICE

Lowicz, mestece med Lodžem in Varšavo, se je po dolgem vznemirjanju krepko oddahnilo, posebno ženski svet se čuti svobodnejšega, ker je prost skrbi, ki so ga trle v zadnjem času. Oblast je namreč prijela človeka-zver, poljskega Kuertena Ensteina.

Nedavno je neka mlada dama čakala na provincialnem kolodvoru na svoj vlak. Pred njim je prišel drugi vlak, ki je po kratkem postanku vozil dalje. Tedajci so se nenadoma odprla vrata nekega vagona, iz njih se je prikazala moška roka ter je hotela potegniti dekle s silo k sebi. Dekle se je z vso močjo uprlo — in rešilo. To se je odigralo tako hitro, da je dekletu naravnost manjkalo besed, da bi natančno opisalo doživljaj. Samo praske na dekletovih rokah so pričale, da jih je imel že napol v oblasti napadalec.

Nekaj dni po tem dogodku se je mlada dama mudila pred neko izložbo v Lowiczu. Tedajci se je pred njo ustavil moški, na las sličen onemu iz vlaka. Dekle se je prestrašilo, kriknilo ter pokazalo stražniku postavo poleg sebe. Tako je prišel napadalc pravici v roke.

Policijsko ravnateljstvo v Lowiczu je preverjeno, da je prišlo na sled izrednemu kriminalnemu tipu. Ta človek je namreč že dolgo ustrahoval ves ženski svet med Lodžem in Varšavo. Nagovarjal je žene in dekleta ter jih skušal zapeljati, če mu pa niso bile pokorne, se jih je skušal polastiti s silo. Kjer pa je odpornost dosegla skrajno mejo, se ni plašil niti zločina in je svojo žrtev umoril. Število zločinov, ki jih ima poljski Kuerten na vesti, še ni dognano. Domnevajo pa, da je izvršil osem do deset umorov, kajti mnogo znamenj kaže na to, da je storilec Enstein. — Značilno pri njem je posebno to, da je napadal samo mlade žene in dekleta, nikdar pa otrok ali starcev.

Enstein taji razen svojega imena vse. Povedati noče niti svojega poklica. Zdi se, da ne pripada delavstvu, ker napravlja dovolj inteligenten vtis. Sam veli, da je brez poklica. Prav to pa zbuja sum, da je vse prej kakor nedolžen. Ko bodo oblasti zbrale dovolj obtežilnega gradiva proti njemu ga bodo postavile pred sodišče.

IŠČE SE

Slovenka srednje starosti za gospodinjo in da se nekoliko razume na trgovino. Pišite na: Spedwey Service Station, R. 2, Monongahela, Pa.
(3x 5—7)

Naši v Ameriki

ROJAKE PROSIMO, NAJ NAM NAKRATKO NA DOPISNICI SPOROČE SLOVENSKE NOVICE IZ NASELBINE.

— George Sertich v Chicago, Ill., star 20 let, je v sredo umrl za rano, katero mu je prizadjal zadnjo soboti neki mehiški berač z žepnim nožem, ko je ignoriral njegovo moledovanje za denar. Beračа so aretirali. Piše se Jezus Garnica in star je 35 let.

— Dne 29. avgusta zjutraj so našli v Cicero, Ill., Johna Pipana mrtvega s tremi kroglami v telesu. Ležal je na 52. cesti kakih sto čevljev južno od Roosevelt ulice. Zraven trupla sta ležala dva klobuka, kar znači, da je bil Pipan v boju s svojimi morilci. Policija je kasneje prijela dva razoglava italijanska gangeža, ki sta se vozila v majhnem avtomobilu. Priče, ki so iz bližine opazovale napad, so povedale, da sta Pipana ustrelila dva moža, ki sta potem pobegnila v majhnem avtomobilu.

Pipan je bil tajnik-blagajnik italijanske unije razvažalcev kruha. Star je bil 35 let in doma iz Trsta. Njegov oče je bil s Krasa, pravi Slovenec, toda mati mu je bila Italijanka, vsled česar je John bolje govoril italijanski ko slovenski in vedno je živel med Italijani, dasi je dobro tolkel slovenščino in je rad zahajal na slovenske veselice. Pred leti je pomagal organizirati v socijalistični stranki slovenske rudarje v južnem Illinoisu; kasneje je organiziral tekstilne delavce in vodil stavke v Patersonu, N. J. Bil je zelo aktiven unijec in socijalist; vedno je bil na agitaciji in organizatoričnem delu.

Kot voditelj unije razvažalcev kruha je bil Pipan v konfliktu z italijanskimi gangeži, ki bi radi dobili unijo pod svojo kontrolo. Ko je bil zadnji mesec delegat svoje unije na državnem kontinentalnem kongresu v Springfiledu, je povedal slovenskim sodrugom, da so mu gangeži vedno za petami, toda on ne odneha.

Zapušča ženo in menda enega otroka.

HUDA DAMA

Gospa Galina Serebrjakova, soproga nekdanjega sovjetskega zastopnika v Londonu, je natisnila v Moskvi knjigo "Soočba" ("Očnaja stavka), kjer popisuje angleški dvor, parlament in sedanje voditelje. Pisateljica rabi hude označbe: MacDonald, sebičnež in hinavec, ima na pr. kruta usta in ošaben nos, sedanji parlamentski speaker ima krotove oči in usta skopuha, pri Madžarskih nekoč priljubljeni lord Rothermere je verižnik in tat, Lloyd George je stara obrekljiva klepetulja itd. A najslabšo oceno so prejele gostoljubne britske dame iz visoke družbe. Vse princese so bolne na živcih. Vsi otroci aristokratov so pokveke in tepci od samega rojstva. Dvorske dame so skope in odirajo Američane, ki hočejo priti na dvor. Če obiskujejo bolnišnice, jim morajo vsi zdravniki in bolniki poljubovati roke. Skoraj vsako angleško nad 20 letno dekle ima umetno zobovje.

ROMAN
"PROKLETSTVO LJUBEZNI"
je tako lep in pretresljiv, da ga boste čitali z največjim zanimanjem.
CENA $1.35
(2 KNJIGI)
V zalogi ga ima
KNJIGARNA GLAS NARODA
216 West 18th Street
New York, N. Y.

ŽIVO SO ZAZIDALI

Na nekem plemenitaškem posestvu v grški deželi Tesaliji je stala sredi gozda visoka, z mahom in praprotjo porasla, previsna pečina, s katere je bil lep razgled po deželi. Zaradi tega je lastnik na to pečino prav rad vodil svoje goste.

Tako je tudi pred nekoliko dnevi priredil tu piknik. Komaj je 18-glava družba na vrhu skale razgrnila odeje, in sedla k jedem, se je vrh zamajal in se zvrnil z vsemi ljudmi v gozd. Za srečo ni bilo nič težjih poškodb, večina gostov je prebila avanturo z večjim ali manjšim živčnim šokom. Ko so tudi tega prestali, so stopili k pečini, da vidijo, kaj je bil vzrok nezgode. Tedaj so v svoje veliko začudenje ugotovili, da vrh pečine sploh ni bil skalnat, temveč da je bil nanjo prizidan in je skrival jamo, ki je vodila v globino. Na dnu jame je ležalo žensko truplo z zvezanima rokama, že bolj podobno okostju, ki ga je pokrivala kakor na mumijah izsušena koža. Ko so to truplo spravili na zrak, je razpadlo in ga potem ni bilo več mogoče tako rekonstruirati, da bi morebiti ugotovili, po kakšnem naključju je prišlo v ta kraj. Gre pa nedvomno za žensko, ki so jo pred stoletji živo zazidali bodisi zaradi nezvestobe ali zaradi čarovništva.

Ker so manjkali vsi vnanji znaki, niso mogli niti približno ugotoviti, kdaj se je izvršila ta strašna sodba. Samo krčeviti položaj okostja je kazal, da kakšne muke je pretrpela nesrečnica, preden je umrlo od gladu ali zaradi zadušitve.

DNE 6. SEPTEMBRA SE JE
OTVORILA RESTAVRACIJA
614 — 11th AVE., New York
Izvrstna domača hrana, najboljša pijača, domače kranjske krvave, jetrne in mesene klobase, katere se prodaja tudi na dom.
Za obilen obisk se priporočam rojakom v Greater New Yorku —
Mrs. FANNY LENARŠIČ, lastnica

Naročite se na "GLAS NARODA" največji slovenski dnevnik v Združenih državah.

DRUŠTVA
KI NAMERAVATE PRIREDITI
VESELICE,
ZABAVE
OGLAŠUJTE
"GLAS NARODA" ne čita samo vaše članstvo, pač pa vsi Slovenci v vaši okolici.
CENE ZA OGLASE SO ZMERNE

Peter Zgaga

Žena se je odpravila na počitnice. Nedeljskega jutra jo je spremil mož na postajo. Prisrčno se je poslovila od njega in mu rekla ob slovesu:

— Le priden bodi. Zvečer bom že tam. Potem si bom nekoliko ogledala in poskrbela to in ono. Takole v sredo in četrtek ti bom pa že pisala, kako in kaj.

— Kaj? Že v sredo ali v četrtek mi boš pisala? — se je začudil. Nak, to bo pa malo prezgodaj. Saj sem ti vendar dal petdeset dolarjev s seboj.

*

Neka Californijčanka toži železniško družbo za dvestotisoč dolarjev odškodnine, ker je pri železniški nesreči izgubila desni palec.

Če bo zmagala v procesu, ji ne bo treba skrbeti za bodočnost. Pod levim palcem bo namreč imela dvesto tisočakov.

*

Trgovci, podjetniki in bankirji so jako zaposleni ljudje. Neprestano računajo in delajo načrte, kako bi bilo mogoče cent bolj koristno obrniti, da bi nosil večje procente. Tega dela seveda ne morejo sami zmagovati, ampak imajo celo armado uslužbencev, managerjev in predstojnikov, pisarjev, knjigovodij, stenografistk intakodalje.

Skoro sleherni ima tudi svojo privatno tajnico, katera pozna vse njegove skrivnosti, kaprice in namene. Tajnice so običajno lepe in mlade ter so jako dobro plačane.

Ko se taki gospodje sestanejo, govorijo večjidel o svojem delu, o trudih in naporih in o pomanjkanju počitka. Razvije se naprimer takle pogovor:

— Oh, strašno sem utrujen in izdelan. Celo v prostor, kjer imam kopalno banjo, sem moral dati napeljati telefon. Od jutra do pozne noči — sam biznes in biznes.

Prijatelj mu odgovarja: — Z menoj je istotako. Hvala Bogu, da imam dobro tajnico. Niti podnevi niti ponoči ne morem biti brez nje...

*

Srečen človek, ki ima trdne živce in ne govori več kot kolikor je treba. Redki so taki ljudje, pa so zavidanja vredni. Takemu človeku je rekel nekdo:

— Ti, včeraj sem videl zaljubljen parček priti iz hotela.

— Kaj me briga — se je glasil odgovor.

— Bila je tvoja nevesta.

— Kaj te briga...

*

Prijatelj, če hočeš, da bo žena s teboj zadovoljna, poslušaj moj svet: — Bodi z njo vedno tako dober, prijazen in binavski, kot si samo takrat, ko se vračaš k nji od svojega dekleta.

*

Časopisje poroča o čudnem slučaju, ki se je pripetil te dni v bližini New Yorka.

Suhaški agentje so izvohali, da ima neki Italijan v globoki kleti veliko zalogo žganja in vin...

Agent se je odpravil v klet in je po stopnicah tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo.

Nesreče se sicer vsak dan dogajajo, toda ta slučaj je značilen. Običajno pade suhaški agent šele tedaj, ko se vrača iz kleti.

*

Nobena stvar na svetu ne more tvoje kare tako postarati in v nič dati, kot če kupi tvoj sosed novo karo.

*

Nezvestoba je ženska bolezen. Pa čudno: ženski ne povzroča ta bolezen nikakih bolečin. Njenem možu povzroča jezo in skrbi. Drugi moški se pa vsled te njene bolezni jako dobro počutijo.

*

Mladi ljudje imajo originalne nazore. Svet vidijo v povsem drugačni luči kot je zares. Mi starejši ne moremo razumeti njihovega početja.

Mlado dekle in mlad fant sta se na smrt zaljubila. Najraje bi takoj skočila v zakonski jarem, toda stariši so bili previdni ljudje.

Nevestin oče je poklical fanta k sebi in ga resno vprašal:

— No, povej mi, če jo boš lahko preživljal.

Hčerka mu je pa vsa zardela segla v besedo:

— Ah, oče, kdo bo vendar vedno mislil na jed...

KRATKA DNEVNA ZGODBA

IVAN ALBREHT:

GRD IN LEP OTROK

Profesor Grivar je hotel na vsak način ustreči svojim dijakinjam. Pred malo maturo so deklice, bistre so, kdo ve, kaj se vse godi v teh mladih srcih. Bog jim daj zdravo in svežo mladost, profesor Grivar pa jim hoče dati priliko, da se lahko čisto po svoje razgovore o slovenski šolski nalogi.

Leta in leta je poučeval dečke. Pri njih je bil vsega vajen, razposajenosti in norčavosti, včasih celo pridnosti. Lahko je kdaj kričal in jih zmerjal, pa so se mu prav iz srca smejali, lahko jim je pravil o resnosti življenja in plemenitosti klasične naobrazbe, pa so mu v najbolj svečanem razpoloženju, tako rekoč sredi čudovite šolske ubranosti izpustili po razredu cele četerjavih hroščev.

Tako je bilo z dečki. Profesor Grivar je bil često že hripav od jeze, a je imel pobiče vzlic temu rad. Nagajiva mladež mu je bila čisto blizu, zastran tega, kaj naj jim daje za nalogo, pa profesor Grivar sploh ni bil nikoli v zadregi. Celo tista o materi (po odredbi ministrstva) se je gladko posrečila. Pobiči so pisali, kar jim je profesor v glavnem povedal, pa je bilo v redu.

Sploh je bilo v razredu lepo soglasje. Dečki so se res kdaj pa kdaj zlasali in zbunkali, celo kri je katerikrat tekla, iz nosa seveda, kakšen izpahnjen prst je tudi kdaj obveljal — ali roka — ali noga, vendar vse to ni pomenilo nič hudega.

“Smrkavi pob, nemarni, ali ne veš, da nos ni žoga, kaj?!” je zarentačil Grivar, pobič si je pa spral nos in je bilo opravljeno. Nič dosti drugače ni bilo zastran roke ali noge.

“Če si že moraš kaj izpahniti, smrkavec, izberi drugič levo roko, ne pa desne!” se je ujezil profesor Grivar. “Kako bo zdaj pisal, kaj! Kar skrij svojo glavo pod klop!”

Zlasti zadnjega ukaza ni bilo treba nikoli ponavljati. Sploh je imel profesor za svojo mladež polno nasvetov, ki jih je ta mahoma rada izvršila. Ako je kdaj vzlic temu kaj ponovil, se je zgodilo pač iz navade. Saj mora vendar vsak človek imeti kako navado, ali ne?

Potlej so mu izročili ženske. — Prav za prav je bil sam v sebi proti temu. Ta naraščaj naj bi rajši poučevali mlajši kolegi in bi se nemara laglje sporazumeli. On sam namreč ženskam ni bil nikoli posebno naklonjen, to se pravi: nikoli — je malo prehudo rečeno. Saj je imel ženo in sta se lepo razumela. Upal je celo doseči (po sodobno povedano) rekord nad Prešernom. V pesmih je opeval izvoljenko, zelo ganljivo je bilo in vse zvezde so kazale dobro. Polagoma se je oženil, zvezde so zatonile v drugih brigah in težavah, človek ima v poklicu in zakonu zmeraj toliko skrbi in nadlog, no, in pesmi pomalem utihnejo. Seve, ako bi nam vsako desetletje dalo po enega Prešerna, kam bi potlej šli z njim! Vsi skupaj bi bili ob veljavo, saj veste, kako se zgodi, če je v kakem blagu preveč ponudbe.

Ker so torej Grivarju usahnile pesmi in zatonile zvezde, so tudi ženske prišle bolj v senco. Prijatelji so seveda namigavali (s prijatelji je zmeraj težko), da je slednjega prav za prav kriva profesorjeva žena, a niti ne žena, ampak viržinka. Nazadnje je vseeno, žena ali viržinka, oboje je žensko. Gospa Grivarjeva da baje ni trpela tobakovega dima, na viržinke pa je bila še posebno huda, a njemu so neki le-te vzbujale največ pesniškega navdihnjenja. Ženo je spoštoval, a viržinke cenil, pa se jim je zaradi žene le odpovedal, ne le njim, ampak za nameček celo tobaku sploh. Ženskam po potlej ni bil naklonjen in je zato menil, naj bi poučevanje v njih razredih morda res prevzel kak mlajši kolega. Nazadnje se je vdal. Saj ta-le drobnjava, če natanko premisli, sploh še niso ženske, komaj dekleta, doklice, no —

“Smrklje,” se je posvetilo profesorju in se ni več branil. Frklje — smrklje, v rimo gre, dobro znamenje je to in stare navade ne bo treba opuščati!

Vzlic temu je bilo Grivarju malo tuje, ko je prvč stopil v tak razred. Radovedni obrazi so gledali tako plaho, razred je bil poln nekakšnega pričakovanja, niti enemu dekletu ni tekla kri iz nosa in nobeno ni imelo izpahnjene roke. Kljub temu je šlo dokaj gladko z dneva v dan, edino s smrkljami je bilo nekaj zapreke. Ko je bil prvič ravznet, ni bilo pa razredu nič smeha in je bil profesor neprijetno iznenaden. Sredi najhujše jeze se je prekinil, se obrnil proti tabli in čakal. Nato se je ozrl po klopeh in opazil same resne, užaljene obraze. Nekaj oči se je celo svetilo v solzah. Nehote se je domislil mladih lét, pesmi, žene in viržink. Jeza je splahnela, priredje in podredje pa sta se kakor sam zase lovili nekaj pod strojom.

“Kaj pa počnete, frklje nemarne!” se je zopet ujezil. “Ali zato razlagam, da brbljate, kaj? — Skrijte rajši glavo pod klop!”

Zopet ni bilo smeha in nobena glavica ni marala zlesti pod klop. Skoraj se je že dvigala v Grivarju nova jeza, ko je k sreči pozvonilo.

Drugi dan je takoj v začetku ure prišlo tričlansko zastopstvo k tabli, se priklonilo in sporočalo:

“Gospod profesor! V imenu vsega razreda javljamo, da nismo smrklje, ampak —”

“Frklje!” je siknil šolnik kakor sršen izza katedra, tričlansko zastopstvo pa:

“Tudi ne, ampak dijakinje, učenke četrtega razreda —”

“Kaj, kaj?” se je lovil Grivar in telovadil z rokami in z očmi. — “Skrijte rajši glave pod klop!”

Zastopstvo se je ljubko priklonilo, odšlo in kakor bi trenil, so bile glavice vseh štiridesetih učenk skrite pod klopmi.

“Kaj, frklje, smrklje nemarne!” je vihral in čakal, kdaj se vzdrami smeh in se glavice zopet primuzajo na dan, toda zaman. — Kakor vse mrtvo je bilo, učilnica je molčala in gospod ravnatelj, ki je prišel nadzirat pouk, je strmel, čemu se neki vrli šolnik tako razburja v praznino. Ko je stari gospod na pojasnilo učenke Stanke, voditeljice prejšnjega tričlanskega zastopstva, doumel položaj, je bilo seveda več ko dovolj smeha. Še gospod ravnatelj sam se je moral smejati in profesor Grivar tudi, ko mu res nikakor ni kazalo drugače. Svojo najljubšo navado pa je moral poslej docela opustiti. Vse zastonj, kakor hitro je le začel “Skritje glave—”, je že bilo smuk, vseh štirideset glavic pod klopmi.

To mu je nekoliko zagrenilo šolske dni, a zdaj proti koncu leta je le hotel pokazati, da je vzvišen nad takimi malenkostmi razigrane mladosti. Nalogo jim bo dal, tako nalogo, da lahko slehrna dekle piše, kar ji je na srcu. Še njega samega lahko katera kaj ošvrkne, pa ji ne bo nič zameril. Kar naj se izklepetajo, ko se prej niso hotele smejati; mladost mora imeti svoje pravice in kdo ve, kaj vse tiči v teh mladih srcih.

Napisal je na tablo:

Grd otrok

Štirideset peres je zadrčalo po papirju in štirideset se jih je kmalu ustavilo.

“Kaj pa naj pišemo, gospod profesor?”

“Glej jih no, junakinje, šolsko nalogo vendar, ali ne!”

“Pa kaj —!”

“Kar hočete —”

Štirideset kodrastih glavic se je zamislilo in profesor Grivar je bil vesel. Zdaj se bodo znesle nad njim! Slednjič je le dosegel nekaj stika s temi mladimi srci. Zdaj občutijo mogoče isto svobodo pri njem kakor pobiči. Ko bo minilo leto, se ta ali ona nemara več ne povrne v šolo, pa bo odnesla s seboj v življenje lep spomin na te zadnje šolske dni, vsaj na ta dan, ko je lahko v nalogi svobodno kramljala o čemerkoli, magari o svojem profesorju.

— Grd otrok! mu je šlo po mislih. Kaj vse človek lahko spravi v ta okvir! Vso jezo in nevoljo, vse, kar ga je kdaj srečalo hudega in neprijetnega, sploh vse, kar mu teži hrce. Na poti življenja sreča človek dosti grdega, za vsakim korakom se skriva senca in še tisto malo, kar je kje lepega, je vidno samo zaradi siceršne grdobe. Človek je skvaril obličje zemlje in se le mukoma toplje k božji podobi. Pot je težavna, kdo ve, ako je sploh komu dano, da jo popolnma prehodi. Človek je zadovoljen že z lepim odsevom in si ne upa naprej. Lahko bi se mu zgodilo, da zgreši še tisti lahni odsev in obtiči v temi. Kdo bi ga potlej otel?!

Profesor se zdrzne. Čemu ga neki obhajajo danes tako mrke misli? — Saj se vendar giblje med mladino, ki je še vsa blizu božjega naročja v svojih sanjah.

Grd otrok. — Nak, te naloge ni dal dekletom zato, da bi pisale o senci in mraku v življenju, ampak radi tega, da bi se lahko znesle nad njim in nad komerkoli. Saj kmalu za šolsko mladež ni večjega veselja mimo tistega, ko sme prav po svoje obrati vzgojitelja.

“Miiir —” se ozre Grivar po razredu. “vsaka naj piše po svoje—”

Nekaj oči se skoraj sočutno ozre k njemu, a Stanka se mirno igra s peresnikom.

“Ali ste že končali?”

“Ne —”

“Čemu potlej ne pišete?”

“Ker nočem,” se odreže dekle in hitro popravi: “Ker ne vem kaj pisati. Grdih otrok ni.”

“Kaj —”

“Grdih ljudi sploh ni,” se iskre dekletove oči. “Vsak človek ima kaj lepega na sebi —”

Po klopeh olajšano završi:

“Gospod profesor, saj ni še nobena nič napisala. Me vidimo polno lepega, kamor pogledamo.”

Profesorju je vroče. Dečki, njegovi nekdanji pobi nemarni, bi pisali, kako jih je kdo nabunkal. To bi bil grd otrok. Drugič so “po krivici” dobili slab red. No, tisti profesor je seveda grd. Smrkavi pobje nemarni bi vedeli toliko povedati.

“Če vas kdo zlasa!” skuša pomagati Stanki.

“Zato še ni grd,” se upre polno mladih glasov.

“In ko bi vas oklofutal —”

“Bi bil seveda nesramen —”

“Pa bi kdo, recimo, starše zaničeval, živali trpinčil, mater zatajil —” se lovi profesor z mislijo in besedo, da bi naštel kar največ grdega. “No, ali tak človek, tak otrok tudi ni grd?” vprašujoč pogleda Stanko.

“Ne,” je mala odločna, čeprav zveni iz glasu še nekaj tipajočega drhtenja. “Grdo je lahko dejanje, a človek nikoli. Kdo more vedeti, kaj ga je vse pahnilo v zablodo?! Errare humanum est—smo se učile. Jaz bi skušala takega človeka razumeti in ga odvrniti od zla in —”

“No —!” se tiplje Grivar po tem neznanem svetu.

“In za očitanjem in psovanjem ni mogoče nikogar odvrniti s stranpota —”

Grivarja zaščeni, pa vzame kredo in zdajci napiše na tablo:

Lep otrok

“Ako res mislite tako, pišite o tem!”

Štiridest parov oči se zaiskri, štirideset peres bodro zapleše po papirju, štirideset src vedro utriplje, štirideset kodrastih glavic sanja o lepoti in svetlobi. Saj je vse tako sončno, še k tem narezljanim in oguljenim šolskim klopem sili sonce in celo na samo profesorjevo plešo. Pa pomlad je tu, po tratah, po parkih in lozah cveto cvetke in ptičke pojo vse te sveže, tople dni! In jutri bo še lepše, dan za dnem lepše, do konca, a konca niti ni. Kjer naj bi bil, se šele začne najlepše, sama zlata nebesa....

Popoldne sedi profesor kakor odrevenel v zbornici in prebira naloge svojih učenk. Le odkod se je vzel ta sončni, mladi svet. Grivar je slišal toliko govoriti o propadanju in nazadovanju, vse ga je že objela megla sivega dvoma in malovednosti, tu pa se mu odkriva štirideset src v takem bogastvu, kakor da je bil svet šele včeraj nanovo ustvarjen.

“Blagor mu, kdor najde pot v ta lepi svet —” si ponavlja in mu je bridko ob misli, da sam nemara ni več za to. Ali je že minilo in najgre.

Seve, prej ali slej mine vsakomur njegov čas in mora oditi.

— Odlično — z odločno potezo napiše še v zadnji zvezek in debela solza kane na papir, da se rdečilo zvezdasto razleze.

“Naj bo, za slovo —” počasi vstane profesor in se zdi sam sebi čudovito olajšan, ko odhaja domov.

KJE JE Frank Kovačič, doma iz Malega Vrha, p. Mirna peč? Pred tremi leti je bil v Turnburg, Pa. — Kdor ve zanj, naj naznani, ali pa se naj sam zglasi na naslov: **Ig. Hudé, c/o Glas Naroda, 216 W. 18. St., New York, N. Y.**

IZ PRAKSE ŽEPNIH UZMOVIČEV

Najpredrznejši izmed tatov je vsekakor žepni tat. Ta se ne more poslužiti teme kot vlomilec, opravljati mora svoj nevarni posel pri svetlobi in v neposredni bližini svoje ali svojih žrtev. Gneča je zanj kot nalašč. Navadno ima vsak žepni tat svojega tovariša ali celo po več, katerim v sili izroči ukradeno blago. Ako okradeni tatvino takoj opazi, žepni tat pa se je že znebil svojega plena, tedaj ta naraje zelo razgraja in se dela nedolžnega, da celo svoje žepe obrne in izjavi, da je bil tudi sam okraden. Ljudje, katerim se niti ne sanja, da bi mogli biti okradeni, so najbolj pripravni za žepnega tatu. Najraje si žepni tat poišče svojo žrtev v cerkvi posebno kadar je gneča. Kdo pa naj pričakuje, da bi bil na svetem kraju, ko je zatopljen v molitev, oropan, in to od soseda, ki ravno tako verno prebira svojo molitveno knjižico in kleči poleg njega, ter sklepa roke k molitvi. Posebno ugodna prilika je, kadar se verniki po službi božji drenjajo pri izhodih.

Zelo pogosto se pripete žepne tatvine v vlakih in izhodih na kolodvorih, kadar je gneča. Zelo pametno stori oni, ki svojo uro ali denarnico ravno tako visoko ceni, kot rešpektira spretnost žepnih tatov. Na boljšem si, ako zamudiš avtobus, kot pa da bi bil okraden. Posebno pažnjo posveča žepni tat onim potnikom, ki se ponovno tipljejo po žepu, kjer imajo spravljeno denarnico, češ ali mi ni bila že ukradena. Tat čaka prilike in v trenutku mu jo izmakne; ko se okradeni zopet potiplje, je tat že daleč proč.

Ako imaš vrednosti v žepu in zaideš v gnečo drži dotično stvar v žepu z roko, dokler traja nevarnost. Skoro vsak žepni tat nosi čez roko dežni plašč ali kaj sličnega, tako da ni opaziti gibanja njegovih rok, ko jih steguje v tuje žepe pred gledalci predstav, v kinih in drugje. Znano je, da se prav izvežbani žepi tatovi poslužujejo celo umetne roke. Ta je mirna in skoraj negibna, s pravo roko pa tat "dela". Zelo uspešen, četudi že precej obrabljen je trik, da tat prosi svojo žrtev, o kateri ve, da nima vžigalic, ognja. Naprošeni je z vso pozornostjo pri prižiganju cigarete s takozvanim ciganskim ognjem. Ko cigareta zagori, se tat zahvali, a oni je že okraden.

Žepni tat mora biti po novejši modi oblečen, kajti razcefran uzmovič bi takoj vzbujal pozornost, ako bi se bližal žrtvi, ki si jo je izbral. In prav radi tega je težko priti žepnemu tatu do živega. Kakor "čarovnik" tako mora biti tudi žepni tat posebno izurjen in gibčen. Predvsem mora znati, da za par hipov obrne pozornost svoje žrtve drugam.

MUČENJE V NEMŠKIH TABORIŠČIH

Kakor so poročali listi te dni, je nemška vlada odpravila koncentracijsko taborišče za politične jetnike v Vroclavu in je sklenila, da odpošlje njegovih 343 "prebivalcev", med njimi bivšega šlezkega predsednika Lödemanna in bivšega predsednika državnega zbora Löbeja, v koncentracijsko taborišče v Osnabrücku.

Kot razlog za to razpustitev navajajo hitlerjevci štednjo — pravi razlogi pa bodo kje drugje. Taborišče je bilo namreč v neposredni bližini mesta in tako pod stalno kontrolo prebivalstva. To je zvedelo v najkrajšem času za vsakega novega jetnika in za vsako — mučenje, ki so ga pretrpele tu žrtve hitlerjevske strahovlade. Takšna kontrola pa hitlerjevcem ne more biti vedno všeč.

Edino, če jim je šlo za politično propagando za ustrahovanje svojih nasprotnikov ali za to, da se znesejo nad svojimi nasprotniki, so včasi radi pokazali, kakšnih metod se poslužujejo v svojih koncentracijskih taboriščih.

Tako je bilo tedaj, ko so Lödemanna privedli sem. Javno so razglasili dan in uro, ko bo dospel pod oboroženim nadzorstvom v Vroclav in vso pot od glavne postaje do taborišča je moral stari mož skozi gost špalir radovednežev in bebastih, figarskih sramotilcev. V taborišču je pričakoval bivšega najvišjega funkcijonarja in policijskega šefa nemške Šlezije sedanji policijski šef Heines pred fronto napadalnih oddelkov in jetnikov, ki so se morali zbrati k temu prizoru. Heines je sprejel nesrečnika s poniževalnim nagovorom in takoj nato so potisnili na pol nezavestnemu možu lopato v roke in je moral pričeti s kopanjem zemlje.

S kopanjem zemlje so morali zapravljati svoj čas tudi drugi jetniki, pri čemer je šlo hitlerjevskim nasilnikom samo za to, da mučijo svoje žrtve z najtežjim telesnim delom, ki ni imelo nobenega smisla in ni prinašalo nobene koristi. Da pri tem ni manjkalo vsakovrstnih drugih muk, se razume samo po sebi.

V Osnabrücku so jetnikom iz vroclavskega taborišča končno namenil delo, ki naj bi prinašalo tudi nekaj koristi. Osuševati bodo morali ogromna močvirnata ozemlja okrog mesta in jih pripraviti za poljedelsko izkoriščanje. Tudi Löbe bo moral vršiti to težko delo, ki zahteva mladih, neizrabljenih moči, ne pa starejših ljudi, ki so zaradi fizičnega in duševnega trpljenja v dosedanjem jetništvu že ob koncu svojega zdravja...

ADVERTISE
in "GLAS NARODA"

Knjigarna "Glas Naroda"
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
216 West 18th Street, New York

IGRE
Beneški trgovec, Igrokaz v 5. dejanj .60
Cyran de Bergerac. Herična komedija v petih dejanjih. Trdo vezano 1.70
Edela, drama v 4. dej. .60
Gospa z morja, 5. dej. .75
Lokalna železnica, 3. dej. .50
Marta, Semenj v Richmondu, 4. dejanja .30
Ob vojski. Igrokaz v štirih slikah .30
Tončkove sajne na Miklavšev večer, Mladinska igra s petjem v 3. dejanjih .60
R. U. R. Drama v 3. dejanjih s predigro, (Čapek). vez. .45
Revizor, 5. dejanj, trda vezana .75
Za križ in svobodo, Igrokaz v 5. dejanjih .35
Ljudski oder:
4. zv. Tihotapec, 5. dejanj .60
5. zv. Po 12 letih, 4. dejanja .60
Zbirka ljudskih iger:
3. snopič. Mlin pod zemljo, Sv. Neža, Sanje .60
13. snopič. Vestalka, Smrt Marije Device, Marijin otrok .80
14. snopič. Sv. Boštjan, Jumška deklica, Materin blagoslov .30
15. snopič. Turki pred Dunajem, Fabjola in Neža .30
20. snopič. Sv. Just; Ljubezen Marijinega otroka .30

PESMI in POEZIJE
Akropolis in Piramide .84
broširano .80
Azazel, trdo vez. 1.—
Balade in romance, trda vez 1.25
Bob za mladi zob, trda vez .40
Kraguljčki (Utva) .65
trdo vezano .80
Moje obzorje, (Gangl) 1.25
Narcis (Gruden), broš. .30
Primorske pesmi, (Gruden), vez. .35
Slutnje (Albreht), broš. .30
Pohorske poti (Glaser), broš. .30
Oton Zupančič:
Sto ugank .50
Vijolica. Pesmi za mladost .60

Zvončki. Zbirka pesmij za slovensko mladino. Trdo vezano .90
Zlatorog, pravljice. trda vez .60

PESMI Z NOTAMI
NOTE ZA KLAVIR
(Pavčič) Slovenska koračnica: 10 zvezkov. Vsak zvezek po .30
8 mladinskih pesmi (Adamič) .50
NOVE PESMI S SPREMLJEVANJEM KLAVIRJA
Šest narodnih pesmi (Prelovec) .80
MEŠANI IN MOŠKI ZBOR
Slovenski akordi (Adamič):
I. zvezek .75
II. zvezek .75
Pomladanski odmevi, II. zv. .45
Ameriška slovenska lira (Holmar) 1.—
Orlovske himne (Vodopivec) 1.20
10 moških in mešanih zborov — (Adamič) .45
MOŠKI ZBOR
Trije moški zbori (Pavčič) — Izdala Glasbena Matica .40
Narodna nagrobnica (Pavčič) .35
Gorski odmevi (Laharnar 2. zv. .45
DVOGLASNO:
Naši himni .50
MEŠANI ZBORI:
Planinske, II. zv. (Laharnar) .45
Trije mešani zbori, Izdala Glasbena Matica .40
RAZNE PESMI S SPREMLJEVANJEM:
Domovini, (Foester) Izdala Glasbena Matica .40
Gorske cvetlice (Laharnar) četvero in petero raznih glasov .45
Jaz bi rad rudečih rož, moški zbor z bariton solom in priredbo za dvospev .20
V pepelnični noči (Sattner), kantatata za soli, zbor in orkester izdala Glasbena Matica .75
Dve pesmi (Prelovec), za moški zbor in bariton solo .30
PESMARICA GLASBENE MATICE:
1. Pesmarica, uredil Hubad 2.50
2. Koroške slovenske narodne pesmi (Svikaršič) 1. 2., in 3. [illegible] 1.—

MALE PESMARICE:
Št. 1. Srbske narodne himne .15
Št. 1a. Što čutiš, Srbine tužni .15
Št. 10. Na planine .15
Št. 11. Zvečer .15
Št. 12. Vasovalec .15
Št. 13. Podoknica .15
Slavček, zbirka šolskih pesmi — (Medved) .25
Lira, srednješolska, 1. in 2. zvezek po .50
Troglasni mladinski zbor primeren za troglasen ženski ali moški zbor. 15 pesmic. (Pregel) 1.—
Mešani in moški zbori (Aljaž) — 3. zvezek: Psalm 118; Ti veselo poj; Na dan; Divna noč .40
6. zvezek: Opomin k veselju; Sveta noč; Stražniki; Hvalite Gospoda; Občutki; Geslo .40
7. zvezek: Slavček; Zaostali ptič; Domorodna iskrica; Pri svadbi; Pri mrtvaškem sprevodu; Geslo .40
8. zvezek: Ti osrečiti jo hoti (mešan zbor); Prijatelji in senca (mešan zbor); Stoji, solnčice stoj; Kmetski hiši .40

CERKVENE PESMI
Domači glasi, Cerkvene pesmi za mešan zbor 1.—
12. Tantum Ergo (Premrl) .50
Mašne pesmi za mešan zbor — (Sattner) .50
12 Pange Lingua Tantum Ergo Genitori. (Foerster) .50
12 Pange Lingua Tantum Ergo Genitori (Gerbič) .50
Hvalite Gospoda v njegovih svetnikih, 20 pesmi na čast svetnikom (Premrl) .40
10 obhajilnih in 2 v častpresv. Srcu Jezusovemu (Grum) .30
Missa in honorem St. Josephi — (Pogačnik) .40
Kyrie .30
K svetemu Rešnjemu telesu — (Foerster) .40
Sv. Nikolaj .60

NOTE ZA CITRE
Koseljski: Poduk v igranju na citrah, 4 zvezki 3.50
Buri pridejo, koračnica .20

"GLAS NARODA"
zopet pošiljamo v domovino. Kdor ga hoče naročiti za svoje sorodnike ali prijatelje, to lahko stori. Naročnina za stari kraj stane $7. V Italijo lista ne pošiljamo.

Vsakovrstne
KNJIGE
POUČNE KNJIGE
POVESTI in ROMANI
SPISI ZA MLADINO
se dobi pri
"GLAS NARODA"
216 W. 18th Street New York, N. Y.
POPOLEN CENIK JE PRIOBČEN
V TEM LISTU VSAKI TEDEN

Gospa REGINA

Roman iz : življenja :

ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL I. H.

23

— Nedavno je tudi mene sovraštvo in maščevalnost gnala tako daleč, da sem bil s svojo družino brez sredstev. Nek prijatelj mi je v Transvaalu preskrbel dobro službo. Sprejel sem službo nadinžinirja pri tvrdki Vandervelde, Korner & Co., ki kako veste, gradi avtomobilsko cesto. In kako je meni v sili prišla pomoč, tako bom tudi jaz skrbel, da vam pomagam. Moja žena me je prosila za vas. Rekla mi je: — Storimo dobro delo. Kar v tuji deželi napravimo prvo, nam prineslo blagoslov. — Na kak način vam bom že pomagal. Najprej seveda moram vedeti, kakšen je moj delokrog. Za sedaj greste na naše stroške v Transvaal in ker nočete ničesar zastonj, vas vzamem najprej za svojega slugo. Obljubim vam, da se bom v vsakem oziru zavzel, samo da smo enkrat na mestu. In da veste, s kom imate opravek: jaz sem dr. Kronek.

Tom poskoči in pritisne pesti na svoje prsi. Videti mu je bilo, kako se je boril proti svojim mehkim občutkom. Naenkrat zardi in prebledi. Žile se mu krčevito napenjajo na obrazu. Z roko si pogladi goste lase, nato pa zopet sede na stol, prime Reginino roko in si jo pritisne na ustnice.

— Moja mati vas je poslala na mojo pot, vem. Hvala, iskrena hvala, da ste prosili za mene, milostljiva gospa. Samo, da bi mi ljubi Bog pomagal, da vam nekega dne poplačam, kar ste mi storili.

In obrnivši se k Valterju, prime tudi njegovo roko.

— Ne bom mnogo govoril, gospod doktor. Vse moje besede so preslabe, da bi ž njimi mogel izraziti svojo hvaležnost. Kakoršnokoli delo imate za mene, nobeno mi ne bo prenizko.

— Upam, da ne bo dolgo, ko vam bom mogel odkazati delo, ki odgovarja vaši izobrazbi in vašemu znanju. Pri tako velikem podjetju, kot je to, bo mogoče najti primerno službo tudi dijaku, ki je samo napol dovršil gospodarsko visoko šolo. Zdravi in močni ste in brihtne glave ste tudi. Vse bo šlo dobro, samo pogum!

Z veselim nasmehom razproste Tom roke in se udari po mišicah.

— Moč imam, in delati hočem, samo da dobim delo, — pravi poln veselja.

Uršika, ki je zaspala v materinem naročju, se zgane in ga pogleda v njegov smejoči obraz.

— O, stric, Tom; zopet se smeješ, to je dobro. Nisi mi ugajal, ko si bil žalosten, in zdi se mi, da sem tedaj zaspala.

— Da, Uršika, trdno si spala in nisi opazila, da je medtem strica Toma obiskala sreča.

Nekoliko še zaspana ga začudeno pogleda.

— Sreča? Kakšna pa je bila?

— To ti bom pozneje povedal. Sedaj se peljem z vami v Transvaal, ker mi tvoji stariši dovolijo, da potujem z vami.

Uršika se mu zaspano nasmeje.

— To je dobro, stric Tom, ker te imam rada. Toda tako sem trudna — rada bi šla v posteljo, mama.

— Jaz te bom nesel, Uršika, da ti ni treba s trudnimi nogami iti po stopnicah.

In Tom jo dvigne in nese po stopnicah. Nato vpraša gospo Regino, ako je še kaj treba napraviti. Regina pa mu smeje odkima.

— Danes ne več. Jutri si bomo ogledali Kapstadt in nas boste spremljali. Lahko noč, Tom Reiner. In pogum!

Zopet ji iskreno poljubi roko.

— Lahko noč, milostljiva gospa, lahko noč, gospod doktor. Še enkrat: tisočera hvala! Ne morem še iti spat; nekaj časa se moram le izprehajati, da uživam svojo srečo.

S tem se odstrani. Brez cilja hiti po ulicah nepoznanega mesta, dalje in dalje, gleda veselih oči okoli sebe in globoko vdihava sveži zrak. V temi se je kmalu ohladil. Nebo je bilo jasno in milijoni zvezd so viseli nad mestom. Gori na planoti hriba je visela svetlosiva megla, ki je mehko pokrivala goro.

Tedaj pomisli na lepo gospo Regino in ves srečen se zasmeje. Biti njen sluga, biti vedno v njeni bližini — v bližini te čudovito lepe, dobre gospe s svetlimi, žarečimi sivimi očmi.

Tava v temno noč, kot more tavati samo mladost. Občutek, ki mu ga je vlila v prsi gospa Regina, mu je bil nekaj povsem novega, nekaj čudovito lepega. Toda ta občutek ni imel nikake sličnosti z zaljubljenostjo, katero občuti vsak mlad mož; tu ni bila nikaka poželjiva strast. Tako visoko je stala nad njim kot zvezde na nebu. In vendar je bil ta občutek, kot velika, čista ljubezen. Samo njej služiti, pobirati kamne izpred njenih nog, storiti ji sto in sto uslug in za to ničesar zahtevati, kot samo ta dobrotljivi, sladki nasmeh, ki mu je razveselil in olajšal srce.

Tako srečen in vesel že dolgo ni bil, mogoče še nikdar v svojem življenju.

Tudi na Uršiko misli z veliko ljubeznivostjo in za Valterja Kroneka je občutil veliko spoštovanje. Kako lepo je bilo, da je našel troje ljudi, ki so mu ogreli samotno srce. Tako zapuščen je bil še zjutraj, sedaj pa je našel troje ljudi, ki so bili do njega dobri in ljubeznjivi.

— Mati, ljuba mati, kaj ne, ti si mi poslala te ljudi na mojo pot? Tako ljubeznjive in dobrotljive oči ima gospa Regina, kot si jih imela ti, mati. Čudovita žena! In vsega vreden mož. In mala Uršika! Hvala, ljuba mati, hvala ti! Sedaj nisem več sam.

Tako si govori sanjavo, ves prevzet velike sreče — ker je našel dva dobra in usmiljena človeka.

Šele po nekaj urah se vrne v hotel, leže v posteljo in se zadovoljno zlekne. Duh svežih rjuh mu je bil velik užitek. Spoznal je slaba ležišča v zadnjih dveh letih.

*

Naslednje jutro je čakal svojega novega gospodarja v čakalnici hotela. Navzlic temu, da je bilo zelo hladno, je zopet pustil obnošeni suknjič v sobi, ker je mislil, da bo zajtrkoval s Kronekovimi. Ko kmalu nato vsi pridejo, mu Uršika veselo skoči naproti.

— Oprosti Tom, dobro da si tukaj. Mislila sem, da se mi je sanjalo o tebi; vse se mi vrti v glavi.

Prijazno jo prime za roko, ki mu jo je ponudila.

— Dobro jutro, Uršika! Ali si dobro spala prvo noč v tuji deželi?

Začudeno pogleda.

— Ali je to tuja dežela?

— Da, Uršika.

Tedaj pristopi gospa Regina in Toma prijazno pozdravi.

— V vašo sobo sem poslala suknjič mojega moža. Sinoči je bilo zelo hladno in sem se bala, da bi se prehladili. To se ne sme zgoditi. Vaše zdravje je edino premoženje, ki ga imate.

Čudovito mehko je bilo Tomu okoli srca pri njenih besedah in dobrotljivem pogledu. Nekolikokrat je moral še potegniti sapo, predno ji more odgovoriti:

— Zavriskati bi mogel, kot kak šolarček, milostljiva gospa, ker se kak človek pobriga za mene. Na kaj takega že nisem več navajen. Prav lepa hvala!

(Dalje prihodnjič.)

VSI MORAJO V ŠOLO!

Malo je držav na svetu, v katerih bi bilo vprašanje splošne šolske izobrazbe tako zapleteno kakor v Rusiji. Mimo pokrajin, ki so kulturno na evropski višini, žive v njenem okviru narodi in plemena, ki za svoj jezik sploh nimajo ugotovljenih pravil ne pismenk. Carske vlade se za izobrazbo teh narodov niso niti malo brigale — saj je niti za lastne ruske ljudske sloje niso smatrale za potrebno. Sedanji oblastniki Rusije pa so nasprotno ravno z izobrazbo najbolj radodarni in hočejo dati šole tudi napol divjim plemenom po daljnih tajgah in tundrah, ki sploh še nimajo pismenega jezika ne pismenk.

Zaloga šolskih knjig in pedagoških učbenikov v Moskvi je sedaj zaposlena z orjaško nalogo, da uredi in izda enotne šolske knjige za devetrazredne osnovne in srednje šole v celokupni Sovjetski Uniji. Izdati mora enotne učbenike za 45 učnih predmetov v 74 jezikih, in sicer v 15 jezikih takih narodov, ki do leta 1917 sploh niso poznali lastne književnosti, in za nekatera plemena, ki do leta 1927 sploh niso poznala nobene pismenosti.

Učbeniki so namenjeni za mladino celokupne Sovjetske Unije: od šotorov in taborišč pastirskih plemen od Behringovem morju do prebivalcev in naselbin Karelije (tu prebivajo kmetje, ki govore finski jezik).

Dela za izdajo teh šolskih knjig je ogromno. Saj je treba ustvarjati nove abecede, prevajati knjige v nove pismene jezike, ves tisk je treba kolikor mogoče poenostaviti in poenotiti, natisniti knjige v milijonih izvodov in razposlati v najoddaljenejše pokrajine Sovjetske Unije, tako da jih bo imela mladina ob začetku novega šolskega leta že povsodi v rokah.

Kako nastane nov alfabet? To nalogo je rešila ljeningrajska akademija severnih narodov, ki igra pri pobijanju nepismenosti vodilno vlogo. Akademija je izbrala domačina, ki je dobro poznal občevalni jezik svojega naroda, obenem pa bil tudi temeljito izobražen jezikoslovec. Tega moža so poslali najprej za dve leti v njegovo domačijo, kjer je proučeval različna narečja in jih zapisal. Na podlagi zbranega gradiva so potem izbrali narečje, ki ima največji besedni zaklad in najlažjo slovnico, in slednjič so po načelih instituta izdelali abecedo.

Na ta način so proučili jezike 15 narodov in zanje izdelali abecedo. Danes tiskajo po moskovskih tiskarnah učbenike v jezikih Aleutov, Samojedov, Tunguzov, Mordvincev, Marijevcev (za gorjanska in dolinska plemena), Karelijevcev itd.

Učbenike spišejo najprej v ruščini ter jih nato prevajajo v druge jezike. Pri tem knjige večinoma temeljito predelajo in prilagodijo krajevnim razmeram. Tako na pr. obsegajo čitanke za rusko književnost odlomke iz del velikih ruskih pisateljev: Puškina, Lermontova, Gogola, Ostrovskega, Turgenjeva, Herzena, Ševčenka, Nekrasova in dr. Toda čitanke za severna plemena so dosti manjše in obsegajo odlomke iz del tistih pisateljev, ki opisujejo potek "revolucije" in narodni razvoj posameznega plemena.

Izobrazba daljnih severnih plemen je vsekakor zgodovinskega pomena. Le žal, da jim ta izobrazba obenem veeplja izpačene poglede na svet in življenje skozi blodna komunistična očala.

Naročite se na "GLAS NARODA" največji slovenski dnevnik v Združenih državah.

ŽIVALI PRI "MATURI"

"Večerna Moskva" popisuje delovanje možganskega laboratorija Zavoda za primerjalno psihologijo in fiziologijo. Mladi volk pohlevno koraka za gospodično v belem plašču. Velika soba v prvem nadstropju je spremenjena v čuden labirint z neštevilnimi zagatami in hodniki. Ljudje na galeriji z uro opazujejo volka. Žival nezaupno voha po tleh, ker ne razume, kaj bo. Poskuša skakati, a stene so previsoke. I nagon vodi volka skozi hodnike. Če bo našel pot ven, bo dobil kos mesa od paznika, ki pričakuje na cilju. Med tem beležijo stenografi na galeriji vse volkovo tavanje.... Iz furnirja zgrajeni labirinti ugotavljajo zmožnosti opazovanih roparjev in glodalcev. Ribam so namenjene steklene pregraje, ki spremenijo akvarij v univerzo. Asistenti hitro vedo, ali so "kandidati" nadarjeni. Bela podgana je dokaj zmedena. Potrebovala je 24 ur, da je prišla iz labirinta. Njena sestra je to opravila v teku nekoliko minut in je takoj dobila zasluženo nagrado, kos peciva. Prihodnji dan je takoj stekla po vijugastih hodnikih naravnost na cilj. Zapomnila si je pot. Tako hitro se porajajo pogojni refleksi. Asistent odstrani potem pregraje. Namesto labirinta se razprostira zdaj ravno polje. A podgane imajo tako dober spomin, da stečejo proti pecivu v stari vijugasti smeri. Nobena se ne pobriga za najkrajšo pot naravnost naprej. Odstranjeni hodniki obstoji jo slejkoprej v njhovi domišljiji.

Nepoučen obiskovalec ne bo razumel, zakaj namažejo znanstveniki te pregraje s petrolejem al kafro, ugašajo in prižigajo barvne lučke, zvonijo ali dvigajo pisane zastavice. To so signali, ki ugotavljajo skrivnostno možgansko delovanje pri gojencih zavoda. Ko zadoni v akvariju trobenta, se postavijo ribe v vrste kakor vojaški konji in pohitijo v hodnik, kjer se stresa hrana. Okuni so "pametnejši" od krapov in prej zapomnijo znamenja. Tudi odrasle ribe kažejo več duhovitosti kakor mlada zalega.

Pasji družini, canidom (psi, lisice, hijene, šakali, volkovi in beli poladni medvedje) je namenjen posebni veliki labirint. Danes je na vrsti čokati rdečkasti pes, airdaleterrier. Prišel je iz policijske pasje farme, ki hoče vedeti, ali je primeren za pouk. V zavodu takoj ugotavljajo, da iz te moke ne bo kruha. Pes je naravnost histeričen, cvili, zaletava se v stene, se trese in prileze ven popolnoma onemogel s slinastim, obupno odprtim gobcem. Zato zapusti drugi pes iste pasme popolnoma mirno labirint in brezbrižno poje zaslužen kos mesa. Ta kandidat je prestal maturo, z dobrim uspehom in dobi priporočilo na policijo. A njegov živčno obremenjen brat mora oditi s spričevalom, ki ugotavlja, da ni primeren za policijsko službo.

SMRT BIVŠEGA MILIJONARJA

V neki londonski bolnišnici je umrl 83-letni Sir Waldie Griffith, pred vojno eden najimovitejših Angležev in lastnik mnogih dirkalnih konj. Po vojni je začelo njegovo bogastvo kopneti in iz milijonarja je postal skoraj berač.

Ker je imel Waldie Griffith večji del svojega premoženja v inozemstvu (na Čehoslovaškem), in sicer v premogovniikh in rudnikih, je vse to zaradi nacijonalizacije izgubil. Pred vojno so cenili moža na pet milijonov funtov, zdaj pa je umrl na oddelku za ljudi, ki so brez sredstev.

... SKUPNA ... POTOVANJA in cene vožnji:

		N. Y. LJUBLJANA	ZA TJA IN NAZAJ
FRENCH LINE:			
"ILE DE FRANCE" preko Havre	23. SEPTEMBRA	$101.23	$182.00
"PARIS" preko Havre	9. SEPTEMBRA	$ 99.23	$178.50
"CHAMPLAIN" preko Havre	20. SEPTEMBRA	$ 91.73	$171.50
ITALIAN LINE:			
"VULCANIA" v Trst	9. SEPTEMBRA	$ 97.50	$171.50
"SATURNIA" v Trst	23. SEPTEMBRA		
"REX" preko Genoa	16. SEPTEMBRA	$109.50	$185.50
"Conte de SAVOIE" preko Genoa	30. SEPTEMBRA		
CUNARD LINE:			
"BERENGARIA" pr. Cherbourga	13. SEPTEMBRA	$102.34	$182.00
	21. SEPTEMBRA		
HAMBURG-AMERICAN LINE:			
"ALBERT BALLIN" pr. Hamburga	13. SEPTEMBRA	$ 91.73	$171.50
"DEUTSCHLAND" pr. Hamburga	27. SEPTEMBRA		
NORTH GERMAN LLOYD:			
"EUROPA" preko Cherbourga	9. SEPTEMBRA	$104.84	$185.50
	26. SEPTEMBRA		
"BREMEN" preko Cherbourga	16. SEPTEMBRA		

Kdor se je odločil za potovanje v stari kraj to leto, naj se takoj priglasi in preskrbeli bomo vse potrebno, da bo udobno in brez vseh skrbi potoval.

PIŠITE ŠE DANES NA:

Slovenic Publishing Company
TRAVEL BUREAU
216 West 18th Street New York, N. Y.

SLOVENIC PUBLISHING CO.
TRAVEL BUREAU
216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.
PIŠITE NAM ZA CENE VOZNIH LISTOV, REZERVACIJO KABIN, IN POJASNILA ZA POTOVANJE

8. septembra:
Olympic v Cherbourg

9. septembra:
Paris v Havre
Vulcania v Trst
Volendam v Boulogne
Europa v Bremen

13. septembra:
Lafayette v Havre
Manhattan v Havre
Berengaria v Cherbourg
Albert Ballin v Hamburg

15. septembra:
Rotterdam v Boulogne
Majestic v Cherbourg

16. septembra:
Rex v Genoa
Bremen v Bremen

18. septembra:
Reliance v Hamburg

20. septembra:
Champlain v Havre

21. septembra:
Aquitania v Cherbourg

23. septembra:
Saturnia v Trst
Ile de France v Havre
Veendam v Boulogne

26. septembra:
Europa v Bremen
Statendam v Boulogne

27. septembra:
Washington v Havre
Mauretania v Cherbourg
Deutschland v Hamburg

29. septembra:
Paris v Havre
Olympic v Cherbourg

30. septembra:
Conte di Savoia v Genoa

2. oktobra:
Resolute v Hamburg

4. oktobra:
New York v Hamburg
Bremen v Bremen
Berengaria v Cherbourg

5. oktobra:
Majestic v Cherbourg

7. oktobra:
Milwaukee v Hamburg
Vollendam v Boulogne
Augustus v Trst
Lafayette v Havre

11. oktobra:
Albert Ballin v Hamburg
Manhattan v Havre
Aquitania v Cherbourg

12. oktobra:
Europa v Bremen

13. oktobra:
Rotterdam v Boulogne

14 oktobra:
Rex v Genoa
Ile de France v Havre

18. oktobra:
Hamburg v Hamburg

20. oktobra:
Bremen v Bremen
Statendam v Boulogne
Olympic v Cherbourg
Paris v Havre

21. oktobra:
St Louis v Hamburg
Vulcania v Trst

25. oktobra:
Deutschland v Hamburg
Washington v Havre
Berengaria v Cherbourg

27 oktobra:
Majestic v Cherbourg

28. oktobra:
Europa v Bremen
Volendam v Boulogne
Conte di Savoia v Genoa

1. novembra:
New York v Hamburg
Aquitania v Cherbourg

4. novembra:
Volendam v Boulogne
Saturnia v Trst
Ile de France v Havre

7. novembra:
Bremen v Bremen

9. novembra:
Albert Ballin v Hamburg
Manhattan v Havre

10. novembra:
Rotterdam v Boulogne

11. novembra:
Milwaukee v Hamburg
Rex v Genoa
Champlain v Havre

15. novembra:
Hamburg v Hamburg
Pres. Roosevelt v Havre
Berengaria v Cherbourg

17. novembra:
Statendam v Boulogne
Paris v Havre

18 novembra:
Augustus v Genoa

22. novembra:
Deutschland v Hamburg
Washington v Havre
Aquitania v Cherbourg

25. novembra:
Europa v Bremen
Veendam v Boulogne
Conte di Savoia v Genoa
Ile de France v Havre

29. novembra:
New York v Hamburg
Pres. Harding v Havre

Poziv!

Izdajanje lista je v zvezi z velikimi stroški. Mnogo jih je, ki so radi slabih razmer tako prizadeti, da so nas naprosili, da jih počakamo, zato naj pa oni, katerim je mogoče, poravnajo naročnino točno.

Uprava "G. N."

V JUGOSLAVIJO
Preko Havre
NA HITREM EKSPRESNEM PARNIKU
ILE DE FRANCE
23. SEPTEMBRA
14. Oktobra — 4. Novembra
PARIS
29. Septembra — 20. Oktobra
CHAMPLAIN
20. Septembra — 11. Novembra
NIZKE CENE DO VSEH DELOV JUGOSLAVIJE
Za pojasnila in potne liste vprašajte naše pooblaščene agente
Slovenic Publishing Co.
216 West 18th St., New York City, N. Y.
FRENCH LINE

CENA
DR. KERNOVEGA BERILA
JE ZNIŽANA
Angleško-slovensko
Berilo
(ENGLISH SLOVENE READER)
Stane samo
$2.—
Naročite ga pri
KNJIGARNI 'GLAS NARODA'
216 West 18th Street
New York City